

Koncepce životního prostředí

Hrušovany u Brna

1 Předmluva

Životní prostředí je podle definice [Ministerstva životního prostředí České republiky](#) „systém složený z přírodních, umělých a sociálních složek materiálního [světa](#), jež jsou nebo mohou být s uvažovaným objektem ve stálé [interakci](#). Je to vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů, včetně [člověka](#) a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Složkami je především [ovzduší](#), [voda](#), [horniny](#), [půda](#), [organismy](#), [ekosystémy](#) a [energie](#).“

Jiná definice uvádí, že životní prostředí je „soubor všech činitelů, se kterými přijde do styku živý subjekt, a podmínek, kterými je obklopen. Tedy vše, na co subjekt přímo i nepřímo působí. Subjektem může být chápán organismus, populace, člověk i celá lidská společnost. Většinou se pojem životní prostředí chápe ve smyslu životní prostředí člověka.

Tato „Koncepce“ popisuje životní prostředí jako prostor kolem nás se všemi vlivy, které na sebe navzájem působí a utváří celkový obraz v pozitivním i v negativním smyslu. V horizontu příštích let navrhuje postup a kroky vedoucí k realizaci změn v celém katastru obce.

Koncepce životního prostředí

Hrušovany u Brna

2 Obsah

1	Předmluva	1
2	Obsah	2
3	Historický vývoj.....	3
4	Nástroje a cíle Koncepce životního prostředí obce Hrušovany u Brna	4
	Cíle Koncepce životního prostředí pak jsou	4
4.1	Nástroje Koncepce životního prostředí.....	5
4.1.1	Územní plán obce Hrušovany u Brna	5
4.1.2	Veřejně-závazné vyhlášky obce.....	5
4.1.3	Regulační plán	5
4.1.4	Komplexní pozemkové úpravy.	5
4.1.5	Finanční prostředky k realizaci Koncepce životního prostředí.....	6
4.2	Cíle Koncepce životního prostředí.....	7
4.2.1	Definované investiční akce v oblasti životního prostředí	7
4.2.2	Trvalé cíle v oblasti životního prostředí neinvestiční povahy	11
4.3	Opatření k zajištění realizace Koncepce životního prostředí obce Hrušovany u Brna.....	13
4.3.1	Komplexní pozemkové úpravy	13
4.3.2	Realizace prvků Územního systému ekologické stability (ÚSES).....	13
4.3.3	Vybudování lesoparku „U potoka Šatavy“	13
4.3.4	Projekt „Zelená hradba“	13
4.3.5	Protipovodňová opatření v exponovaných částech obce	13
4.3.6	Regenerace panelového sídliště	14
4.3.7	Regenerace parku u nákupního střediska.....	14
4.3.8	Revitalizace lokality „pod cukrovarem“	14
4.3.9	Revitalizace rybníku Šejba	14
4.3.10	Zvyšování retenčních schopností území v katastru obce	14
4.3.11	Kontrola plnění rekultivačních plánů v prostorách po těžbě písků.....	14
4.3.12	Generel zeleně obce Hrušovany u Brna.....	14
4.3.13	Pasport zeleně v obci	15

3 Historický vývoj

Chceme-li hodnotit vlivy, jež působily na životní prostředí v obce, je možné se na toto téma dívat z různých úhlů.

Tyto vlivy lze obecně dělit na ty jež měnily intravilán obce a dále pak na ty jež měnily extravilán obce.

Největší vliv na vývoj životního prostředí v extravilánu obce Hrušovany u Brna měla zřejmě intenzifikace zemědělské výroby ve 2. polovině 19. století. To vedlo k vymýcení lesů v katastru obce a jejich přeměně na intenzivně obdělávanou zemědělskou půdu. Kolektivizace zemědělství, s další následnou intenzifikací, pak vykonala další kroky směrem ke stavu, v němž se dnes extravilán obce nachází. Tímto stavem je drtivá převaha zemědělsky obdělávané půdy.

Intravilán obce je ovlivněn historickým vývojem obce i obyvatelstva. V obci historicky existovala skupina sedláků a drobných rolníků. V polovině 20. století se pak postupně rozrůstala vrstva dělnictva. Charakteristické je pak členění dané uliční sítí se soukromými zahradami v zadním traktu obytných domů. Tyto, dříve intenzivně obhospodařované soukromé pozemky, se postupně mění v zahrady okrasné a rekreační.

Rozvoj průmyslu následně pak vedl k nadměrnému zatížení dopravou při zásobování výrobních jednotek v intravilánu obce. Extravilán obce je nadměrně zatěžován dopravou zajišťující logistiku těžby písků v katastru obce.

Volných, obecních ploch, jež by umožnili např. vznik „hlavního“ náměstí, významnějšího parku apod., se nedostává.

Jako negativní lze tedy hodnotit především současnou strukturu a množství zeleně v intravilánu i v extravilánu obce.

Dalším, obtížně však měnitelným, rysem intravilánu je hustá zástavba s minimem možností realizaci prvků zkvalitňujících životní prostředí v obci. Zde musí být kladen důraz na ochranu existujících prvků a jejich „oživení“, případně dle možností i rozšíření.

Ke zkvalitňování životního prostředí je třeba využít každou příležitost a každý nástroj, jež se obci v rámci politického i právního prostředí nabízí.

Nezastupitelná je i úloha obce při údržbě a ochraně životního prostředí ve stávajícím rozsahu.

Dnešní stav je popsán ve Strategickém rozvojovém plánu obce pro roky 2007-2015, a je nutné jej brát jako nedostačující minimum, což konstatuje i uvedený plán.

4 Nástroje a cíle Koncepce životního prostředí obce Hrušovany u Brna

Mezi nástroje tvorby životního prostředí je nutno zahrnout:

- Územní plán obce
- Veřejně závazné vyhlášky obce
- Regulační plán obce pro specifické lokality
- Komplexní pozemkové úpravy
- rozpočet obce Hrušovany u Brna
- dotační programy orgánů a organizací ČR
- dotační programy Evropské unie
- prostředky třetích partnerů

Cíle Koncepce životního prostředí pak jsou:

- celkové zkvalitnění životního prostředí obce
- tvorba „ochranného pásu“ zalesnění kolem obce
- tvorba krajinných prvků sloužících jako protihlukové, protierozní, snižující prašnost a v neposlední řadě ochranných prvků v exponovaných částech obce chránících majetek fyzických osob, právnických osob a obce při přívalových deštích a prudkém tání sněhu
- tvorba turistických a cykloturistických tras s pozitivním efektem i pro místní občany, organizace a podnikatele
- postupná přeměna obce na „městečko v zeleni“

Koncepce životního prostředí

Hrušovany u Brna

4.1 Nástroje Koncepce životního prostředí

4.1.1 Územní plán obce Hrušovany u Brna

V roce 2010 zadá obec vytvoření nového územního plánu, jež bude respektovat všechny cíle obsažené v Strategickém plánu rozvoje obce v letech 2007–2015, jakož cíle i všech následujících koncepcí.

Realizace cílů Koncepce životního prostředí má podobně jako některé další, na Strategický plán obce navazující koncepce, větší časový dosah.

Pro nově definovaná rozvojová území v katastru obce bude vhodné definovat podmínku vypracování územní studie, jež prokáže využitelnost území.

4.1.2 Veřejně-závazné vyhlášky obce

Veřejně-závazné vyhlášky mohou být nástrojem obce pro stanovení podmínek jak pro výstavbu v jednotlivých částech obce, tak i pro stanovení podmínek údržby, ochrany a rozvoje životního prostředí obce.

4.1.3 Regulační plán

Regulační plán je nástroj všeobecné shody pro rozvoj vyjmenovaných prioritních území obce. Pro schválení regulačního plánu je potřeba nalézt shodu se všemi, v dané oblasti dotčenými, partnery

4.1.4 Komplexní pozemkové úpravy.

K optimálnímu řešení rozvoje životního prostředí obce, především v extravilánu je potřeba řešit vlastnické vztahy.

Pro realizaci navržených krajinných opatření je klíčovým problémem vyjasnění vlastnických vztahů, zejména tam, kde je uvažováno s využitím dotačních zdrojů.

V rámci Komplexních pozemkových úprav (dále jen KPÚ) nejen dochází k narovnání vlastnických vztahů, ale jsou navržena tzv. společná zařízení tj. cesty, vodohospodářská zařízení, protierozní zařízení a krajinné úpravy. Jsou pro ně vyčleněny nejprve výměry ve vlastnictví státu, obce a teprve poté nezbytné výměry ostatních vlastníků půd.

KPÚ provádí Pozemkový úřad na základě žádosti vlastníků nadpoloviční výměry zemědělské půdy katastrálního území.

Pozemkový úřad na tuto činnost může získat finanční prostředky od státu nebo EU. Žadatel ani obec nenese náklady na provedení KPÚ.

V plánovacím období 2007–2013 budou prostředky na KPÚ poskytovány prostřednictvím Programu rozvoje venkova (v gesci MZe), kde je možné čerpat dotace nejen na geodetické vyměření, ale též na realizaci navržených společných zařízení.

Žadatelem o dotaci je Pozemkový úřad.

Koncepce životního prostředí

Hrušovany u Brna

4.1.5 Finanční prostředky k realizaci Koncepce životního prostředí

Další rozvoj obce je nemyslitelný bez velkých investic v oblasti infrastruktury. Prostředky obce však budou i v budoucnosti omezené. Zainteresování investorů na rozšiřování a zkvalitňování infrastruktury tak bude jednou z nutných podmínek. To platí i pro oblast rozvoje zeleně v obci.

Pro finanční krytí investic v oblasti životního prostředí bude nutno využívat všech externích zdrojů:

- fondy EU pro oblast životního prostředí
- fondy ministerstev ČR
- fondy Jihomoravského kraje
- prostředky třetích stran, tzn. podíly investorů, právnických, případně i fyzických osob se zájmem na rozvoji obce
- rozpočet obce Hrušovany u Brna

Koncepce životního prostředí

Hrušovany u Brna

4.2 Cíle Koncepce životního prostředí.

Koncepce zahrnuje cíle v oblasti životního prostředí povahy investiční a povahy nákladové) dlouhodobé:

4.2.1 Definované investiční akce v oblasti životního prostředí

Lesopark „U potoka Šatavy“

Multifunkční lesopark bude plnit následující úkoly:

- zalesněný koridor mezi říčkou Šatavou a východním obchvatem obce snižující prašnost a hluk z obchvatu
- při zalesnění dbát na obnovu původní druhové skladby
- prostředí pro rekreační sporty – inline bruslení, rekreační běh, součást cyklostezky kolem obce
- místo pro ekologickou výchovu
- místo pro vycházky, odpočinek a setkávání se občanů každého věku
- místo pro dopravní hřiště pro výchovu naší mládeže
- prostor pro sport hasičské mládeže
- prostory udržované zeleně
- prostory lučního biokoridoru bez údržby (luční biotop)
- místo pro společenské organizace zabývající se prací s mládeží a veřejností v duchu ekologie a života v souladu s přírodou

„ Zelená hradba“

Výsadba ochranných pásů nízké a vyšší zeleně vytvářející „zelenou hradbu“ proti hluku a prachu z nově postaveného obchvatu.

Výsadbou realizovat i po částech, neodkládat na jednorázové, finančně obtížně realizovatelné řešení.

Klást důraz na původní druhovou skladbu

Cyklostezka

Cyklostezka kolem obce, s napojením na existující síť cyklostezek sousedních obcí, využívající nově definovaný lesopark a ochranné pásy zeleně kolem obchvatu obce. Vybavení lavečkami, odpočívadly a další prvky.

Protipovodňová opatření

Výstavba protipovodňových opatření chránících ulici Žižkovu, Zahradní, Červené vrchy a novou výstavbu „pod střediskem ZD“.

Revitalizace rybníka Šejba

Koncepce životního prostředí

Hrušovany u Brna

Spoluúčast na projektu revitalizace rybníku Šejba v katastru obce Vojkovice

Nové centrum obce

Revitalizace lokality „pod cukrovarem“ jako potenciálního nového centra obce

Lokalita Vodárna

Vymezit oblast Vodárny jako oblast pro život především obyvatel domů zde umístěných. Lokalitu jasně ji oddělit od klidové zóny rybníku u Vodárny

Klidová zóna „U Vodárny“

Celou lokalitu rybníku u Vodárny, zahrnout do klidové zóny Lesoparku a navazující lokality „pod cukrovarem“

Zadat zpracování dokumentace.

Revitalizace Sídliště

Kompletní obnova zatravněných ploch Sídliště Nivy, oprava chodníků a komunikací, změna typu osvětlovacích těles a jejich redukce v souvislosti s úsporami el.energie a světelné znečištění.

Hřbitov

Dokončení projektu rozšíření hřbitova včetně venkovních parkových úprav a parkování vozidel.

Šatava

Společně s Povodí Moravy jednat o možnosti vyčištění potoka a zvýšení průtočnosti s ohledem na řešení protipovodňových opatření.

Veřejné osvětlení

Postupné provádění výměn osvětlovacích těles za moderní a úsporné prvky. Ve spolupráci se společností E.ON měnit rozvodnou síť z drátů na kabely. Zaváděním regulačních soustav, jakož i výměnou za úsporné světelné zdroje snižovat spotřebu el.energie a úroveň světelné znečištění.

Výstavba bytová i komerční

Při jednání s investory klást důraz mimo jiné i na potřeby výsadby nové zeleně, prvků pro odpočinek a instalaci dalšího mobiliáře včetně ploch pro parkování vozidel.

Místní rozhlas

Přechod provozu rozhlasu na bezdrátový v celé obci.

Kanalizační síť

Koncepce životního prostředí

Hrušovany u Brna

Kontrola a čištění kanalizačních vpustí v katastru obce. Pravidelným ročním čištěním komunikací zmenšovat množství naplavenin a nánosů v kanalizaci. Ve spolupráci se správcem kanalizační sítě zajišťovat opravy a havárie. Prosazovat revitalizaci čistírny odpadních vod za účasti a sdružení finančních prostředků investorů.

Vodovodní řád

Provoz, opravy a havárie na vodovodním řádu nadále zajišťovat se správcem sítě.

Komunikace

V souvislosti s vytížeností chodníků a vozovek pokračovat nadále s jejich rekonstrukcí a výstavbou nových dle objemu finančních prostředků. Každoročně je nutné zajištění oprav a havarijních stavů.

Koncepce životního prostředí

Hrušovany u Brna

Zeleň – údržba

Pravidelná kontrola stavu zeleně, její údržba a případné odstranění vyžaduje spolupráci s občany a ostatními složkami v obci. Zvláštní důraz je kladen na tzv. rizikové lokality, kde se projevuje stáří nebo havarijní stav porostů.

V intravilánu obce hledat a případně vytvářet nová místa pro zeleň.

Koncepce životního prostředí

Hrušovany u Brna

Dlouhodobé úkoly v oblasti životního prostředí

Mimo tyto exaktně definované investiční akce v oblasti životního prostředí je nutno zahájit práce na tvorbě Územního systému ekologické stability (ÚSES) v extravilánu obce. Tj. trvalé vytváření a ochrana krajinných prvků plnicích úkoly:

- Zadržování, resp. vsakování vody v krajině a protierozních prvků.
Tato opatření budou zvyšovat retenční schopnost krajiny, regulující rychlý odtok vod dešťových a vod z tajících sněhů.
- Tvorba biokoridorů fauny a flóry.
- Snížení prašnosti v sousedství zemědělsky obdělávané půdy
- Minimalizace větrné eroze.
- Návrat původních dřevin do extravilánu obce.
jde především o listnaté porosty dub, bříza, habr, dřín, hloh.
Za původní lze zřejmě považovat již i akát.
- Oddělení obytné zóny obce výsadbou dřevinných vegetačních prvků od zemědělsky obdělávané půdy

4.2.2 Trvalé cíle v oblasti životního prostředí neinvestiční povahy

- **Nakládání s odpady:**
 - Důraz na využití Sběrného dvora občany obce
 - Osvěta mezi mládeží i dospělými občany obce
Využití lesoparku jako osvětového centra
 - Trvalé zajištění nádob pro separovaný odpad v obci a jejich provoz
 - Podpora využití kompostáren v regionu
- **Čistota veřejných prostranství**
 - Zajištění odpadkových košů, včetně košů na psí exkrementy a zajištění jejich provozu
 - Pravidelná kontrola a postih zakládání černých skládek v intravilánu a extravilánu obce
- **Generel zeleně obce**
 - Tvorba a pravidelná údržba Generelu zeleně obce
- **Pasport zeleně**
 - Pravidelná aktualizace Pasportu zeleně obce
- **Snížení prašnosti v obci**
 - Zajištění úklidu posypových materiálů z obecních komunikací
 - Kontrola a vynucení dodržování čistoty v obci u fyzických a právnických osob

Koncepce životního prostředí

Hrušovany u Brna

- Tvorba krajinných prvků oddělujících obytnou oblast od zemědělsky obdělávané půdy (viz výše).

4.3 Opatření k zajištění realizace Koncepce životního prostředí obce Hrušovany u Brna

4.3.1 Komplexní pozemkové úpravy

- Zajistit potřebný souhlas vlastníků nadpoloviční výměry zemědělské půdy k. ú.
- Podat žádost o provedení KPÚ na katastru Hrušovan u Brna k Pozemkovému úřadu Brno-venkov.
- Požadovat aby v rámci KPÚ byla navržena nová parcelace pozemků s maximálním důrazem na protierozní opatření – zřízení vegetačních pásů, zvýšení lesnatosti území obnovou lesních porostů a zalesněním méně úrodných půd.

4.3.2 Realizace prvků Územního systému ekologické stability (ÚSES)

Cílem rozvojového programu je zpracování projektů prvků ÚSES na úroveň jednotlivých parcel, zpracování plánu postupné realizace navržených opatření ÚSES (zakládání a regenerace biokoridorů, biocenter a interakčních prvků) s maximální snahou o využití finančních prostředků z dotačních titulů MŽP a EU.

- vytipovat prvky ÚSES k realizaci (vyjasněné vlastnické vztahy, dostupnost finančních zdrojů) a zpracovat prováděcí projekt, případně projektovou žádost o dotaci.
- vlastní realizace

4.3.3 Vybudování lesoparku „U potoka Šatavy“

- Zadání vytvoření projektu realizace splňujícího zadání
- Sdružení prostředků z dostupných zdrojů
- Realizace projektu jako projektu s nejvyšší prioritou s pevně stanovenými etapami a definovanými termíny

4.3.4 Projekt „Zelená hradba“

Definice a zadání projektové dokumentace tvorby pásu nižší a vyšší zeleně kolem obchvatu obce

- Definice a zadání vytvoření projektu splňujícího zadání
- Zadání definovat společně s regionálním projektem pro cyklostezky v katastru obce (spolupráce s Regionem Židlochovicko)

4.3.5 Protipovodňová opatření v exponovaných částech obce

- Zajistit vypracování projektové dokumentace a následná realizace protipovodňových opatření v definovaných oblastech obce
- Udržovat Protipovodňový plán obce v aktuálním stavu, pravidelně provádět kontroly

Koncepce životního prostředí

Hrušovany u Brna

4.3.6 Regenerace panelového sídliště

- Zajistit vypracování projektové dokumentace a následná realizace regenerace panelového sídliště včetně prvků parkové zeleně
- Zajistit pravidelnou údržbu této zeleně

4.3.7 Regenerace parku u nákupního střediska

- Zajistit vypracování projektové dokumentace a následná realizace regenerace parku u nákupního střediska

4.3.8 Revitalizace lokality „pod cukrovarem“

- Zahájit jednání se subjekty v lokalitě se středně až dlouhodobým záměrem změny využití lokality
- Vytvoření předpokladů pro vznik „zóny pro drobný průmysl“ mimo střed obce v definovaném časovém horizontu

4.3.9 Revitalizace rybníku Šejba

Převzetí aktivní role v projektu revitalizace rybníku Šejba jako významného krajinnotvorného prvku v sousedství katastru obce, významně využívaného občany obce Hrušovany u Brna.

- Spoluúčast obce na vytvoření projektové dokumentace a následné realizaci projektu

4.3.10 Zvyšování retenčních schopností území v katastru obce

- Definice a zadání projektů pro realizaci opatření zvyšujících retenční schopnosti území katastru obce
- Definice minimálních požadavků na retenční schopnosti u nových studií a nových investičních projektů v obci, včetně výstavby

4.3.11 Kontrola plnění rekultivačních plánů v prostorách po těžbě písků

- Pravidelnou komunikací s dotčenými subjekty zajistit vymahatelnost rekultivačních plánů, případně jejich zkvalitnění ve smyslu náhrady zemědělských ploch za plochy osázené nižšími a vyššími dřevinami podporujícími rozvoj původní flóry a fauny

4.3.12 Generel zeleně obce Hrušovany u Brna

- Vypracování generelu zeleně obce
- Definování parametrů pro zeleň v intravilánu obce jak pro stávající zástavbu, tak i pro další urbanistický rozvoj obce
- Definování trvalých ploch pro zeleň v intravilánu obce

Koncepce životního prostředí

Hrušovany u Brna

4.3.13 Pasport zeleně v obci

- Zajistit převod Pasportu zeleně obce do elektronické podoby a jeho pravidelná aktualizace